Број 184. У Новом Саду, у недељу 20. августа 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Нова странка.

У нас се основала — нова странка. Она нема програма, нема листа, нема организације, а опет напредује веома нагло.

Какво јој је начело? Начело јој је: да не треба имати никакво начело; не треба држати никакав лист; не треба учествовати у никаквој организацији, но бити за себе.

Па то су неутралци! — мислите ви. И то није ништа ново, јер тога има у сваком народу. И напослетку, то није странка.

Но није сасвим ни тако. Ови наши неутралци имају — системе. Они се извлаче из сваког рада начелна, а главна им је мисао да се не може ништа учинити, да је све глупост, па треба остати с миром.

Тако звани неутралци, каквих има у сваком народу и каквих је било и у нас, то су скроз људи, који су се борили, који припадаше овој или оној странци, па су усљед разних прилика стали у страну. Увидели су, да они не могу ни с једном странком, сваки због другог нечег.

Али ови наши тако звани неутралци, махом су млађи људи, који нису нигде пробали, који нису ништа искусили и који не веле: Ја не могу ни с једном странком, него су уверени, да су све странке некорисне, да је сваки рад дангуба, јер се не може ништа учинити.

Ти људи саветују својим родитељима: Мани се већ тих лудорија! И докле ћеш терати ветар капом? И зашто се не бринеш више о себи. И ако дође време, да њихов народ стану једном прикивати на крст, они ће држати клинце онима, који то чине. Та не вреди и не може се ништа учинити.

Каже се, наш је млађи нараштај изгубио вољу. Заситио се тих партија и тог трења. А шта је радио, да се већ заситио? Заситити се може само онај, ко је јео.

Ал узмимо да су се згадили на политику. Лепо! Ал ми би онда ту господу видели да раде на просветном, на друштвеном, на економском пољу Ми би их видели бар да ишта раде. Али њима је све глупост, све некорисно. Они неће да учествују ни у највећем, ни у најмањем. Неће чак да буду ни чланови певачког друштва, не држе чак ни књижевне листове, не купују српске књиге.

Бадава је то! И опет се показало, да мртвило убија све органе човекове. Ко вам је добар и ради, доспе за све, а ко се извлачи, извлачи се на свима пољима.

Ова наша нова странка расте, јер ствара присталице. Не ствара их по неком плану, реду, али их ствара по природи саме ствари. Човек не воли да је сам. Воле у друштву да ради, ал и да лењује. Воли у друштву да се бори, али у друштву и да бега. И напослетку, што их је више тим се појединцима може мање „замерити“.

Ова странка немоћника је за сад заступљена у нашој млађој интелигенцији. Не ваљају им зуби, па вичу, да је свако месо тврдо. И са неке висине критикују друге. Та да! Они нису никад просули ни једну кап где не треба, јер нису никад ни залевали народне леје. И то њихово зановетање, а што је најглавније, такав њихов пример утицаће убитачно на све шире слојеве И кад се у дубини народа захори: Не може се ништа, и наступи малаксалост и очајање, онда ће доћи друга песма: — Народ је крив! А наш народ је још увек такав, да би вољно и дурашно још и даље радио на свима пољима, само да хоће његови позвани синови да му помажу, а не да му одмажу.

Од куд овога чуда у нас и то баш међу интелигенцијом, није тешко погодити. То је убитачан уплив неких наших средњих завода. Ти средњи заводи ставили су себи у начело, да убијају дух у омладине . . Дух омладине тешко је подизати, а убити га је врло лако Нашој се омладини прича о некорисности јавног рада. њу задржавају од сваке слободније мисли, исмевају јој сваки самосталнији рад, бију је у главу.

И убише је! Ево гледајте, како је убише. Видите, како је то лако било! Начела каква се нашој омладини причају на средњим заводима, не причају се омладини ни једног другог народа. Зато и имамо данас једну генерацију, какву нема ни један народ на свету.

Српска кућа, српска породица, гледала је до сад мирно, где се омладини сипа у врелу крв вода. И мислили су, не шкоди. И онако су одвише бујни. Сад су чињенице доказале, куд то води Ево имамо старце пре времена. Ево смо створили народу толике немоћнике. Видите ли то јасно?! Осећате ли убитачан уплив њихов по народ?!

Српска кућа и српска породица, која је све то до сад мирно гледала, треба да се прене.

Ево видите, ништа се није показало тако неистинито, као оно начело: Покорну главу сабља не сече. Сече је! И они, који данас као керови леже у прашини, бивају ипак гажени. Питајте их, каква им је вајда?!

Та интелигенција наша, могла се већ уверити, да јој само с народом и уз народ може да буде среће, иначе — не.

Освећење задужбине кнеза Николе.

Никшић, 15. августа 1900.

Да вам јавим о освећењу величанствене задужбине кнеза Николе I.

Као што је познато, српски и страни листови доста су писали о овом дивном храму, али га нису описали; нећу ни ја, јер би требало и више времена и јаче перо само износим бледу слику велике појаве, у колико је мени у очи пала: — Никшић лежи у кориту великог низа највиших наших планина. — Његове се простране равнице вијугају пробијајући брежуљке, који као морске лађе на пучини непомично стоје. На једном од тих брежуљака, Петровој Главици, до саме вароши, подигао је господар своју задужбину погинулим борцима црногорским и херцеговачким. На тој је истој главици (брежуљку) господар назад 23 године, својима очима сваки дан гледао херојску борбу никшићки соколова са црногорским орловима. — Гледао је где полећу живе главе испод крвава ножа. — Гледао је страшну борбу освојења Никшића, и он је баш ту, на тој крвљу за веру орошеној главици, подигао у славу св. Василија Остошког, а за душу погинулих јунака, овај храм.

Као да је сам Бог при стварању света удесио: Овај се велељепни храм види на неколико сати даљине, са свију околних планина, где као галеб на мору почива; и око ти се не даде од њега одвојити ма колико путовао, и чинити се, да ти нешто шапти: Да су прости они јуна-

ПОДЛИСТАК

У БОЖЈЕМ КРИЛУ.

К. Миксат.

Читао сам у новинама, да у горњој Угарској има једно сретно село, где се из општинског иметка плаћају не само месни трошкови око администрације, него кнез, кад дође време да се плаћа порција, тури руку у општинску касу и плати од залишна новца порцију за сваког појединог у селу.

То се село зове Павловци. Ја нисам никад могао да верујем у то; прича је то; измислио је на увесељење министра финанције какав мамелук живе фантазије!

Него кад сам се летос кренуо међу Карпате, опазим где се кроз Церову пружа уски пут, као да си какав без разапео

— Камо води овај бели пут? — запитам кочијаша.

— У божје крило — рече кочијаш.

— Не каже се то тако, него: за божја леђа.

— Та знам ја, господару, шта кажем. Оно тамо село, то је најсретније село на свету. Зове се Павловци; тамо је и сиромашак гроф.

— О, госино му тане, дакле то су ти чувени Павловци? Знаш шта, терај ти тамо

По сата од друма лежи сеоце, чисто, лепо са окреченим и црепом покривеним кућицама, а вртови се зелене на све стране. Торањ све се сија од самог бакра, а сат показује време на све четир стране.

— Ту роди злато — показује кочијаш купусна поља.

— Како?

— Почевши одавде па до Пољске не рађа купус нигде, само на овом месту. А Словаци умиру за њим, па га купују по то по што павловчани хоће. За једно јутро купуса добију по две стотине форинти Па зар нису они у божјем крилу?

Одседосмо код кнеза, који нас дочека врло радо.

Био је то људина, великих бркова, накострешених обрва, а реч све сече, види се, тај не трпи да му ко опонира. Звали су га Михајло Шарвењез.

— Чујем да је ова општина јако богата? рекох онако у разговору.

— Та, оно — одговори он — имамо, што имамо; штета што смо под мојим покојним претходником, толико много дали крању у зајам, а он сад као да се не сећа тога, па не плаћа ни главно, ни интереш. Шта ћемо онда да кажемо за остале дужнике!

— Али за то је, кнеже ипак још остало!

— Та није, да није, остало је. Имамо, Богу хвала, толико, да ни један не морамо да плаћамо порцију, али још немамо толико да неморамо ни један радити. Истина све слуге и слушкиње су нам из суседних села

— Па шта вас је то обогатило у овом селу?

— Шта? Ево ово. . .

И подиже лесковачу . .

— Из овог куља злато. . . Јер народ се ни кад не парничи, сваки посао његов свршимо ми овде по нашим законима. Нас се не тичу закони што их доноси сабор и жупанија они су скупи и нису добри, наше законе правим ја и изводим их бадава. Из овог села још адвокат није однео крајцару. Него, опростите ми, оставићу вас мало самог, морам ићи у сеоску кућу. Данас је избор просијака

— Шта? Избор просијака?

— Да. Досадањи наш просијак се обогатио . . . па сад неће хуља више да проси; а то је велика незгода. Јер кад немамо свог просијака морамо да пустимо у село туђе просијаке, а то не сме бити Збогом остајте.

— А није тако кнеже, идем и ја с вама.

Тако је и било, као што рече кнез. Брат Стеван Фунта, досадашњи просијак, дошао пред општинско веће у ново новцатим хаљинама и кордован чизмама, па заплео дугу косу у курјуке, те ће рећи:

— Поштовани већници! Хвала вам на поверењу, које сте ми до сад указивали, али мени

ци који онде погибоше, оно је сад наше!

Чим дођеш на Петрову Главицу, пане ти на ум доба Неманића. — Ту се блиста божји храм — ту се сјаје царски двор — и ту би узвикнуо као Милош у Латина: Да видите, па да се дивите!

И унутрашњост је ове монументалне цркве импозантна. Огромни сводови са кубетом, најбоље престављају њену праву величину. Олтар краси скупоцени иконостас од белог и зеленог мрамора а овај по правилима православне цркве, особитом вештином израђени ликови Божијих угодника.

И остали је накит диван, нов и од велике вредности.

* *
*

Удар, који је задесио Италију у Монци, одјекнуо је и овамо; усљед чега је и прослава освећења овог храма сведена на сами црквени обред. — Но чаробни Оногошт са својим храмом разбија и ведри многу тугу, напаја и подиже срце и душу, и као магнет све прикупља неком особитом силом.

Дошао је господар са свом својом породицом. Дошао је књаз Петар Карађорђевић са синовима, књазом Ђорђем и књазом Александром. Дошао је књаз Батемберг са својом супругом. Дошао је нарочити изасланик италијанског краља. Посланици велике Русије и Грчке. Дошли су митрополити, Митрофан и Хаџи Сава, са многобројним свештенством. Долази много отмена света из Херцеговине, Боке, Босне, Ческе, Турске и свију крајева Црне Горе.

У очи дана освећења, варош се окитила заставама, а на дивном храму зазвонише велика звона, која је овој цркви приложио потомак највећег Србина, Њ. С. књаз Петар Карађорђевић.

Кад се почео мрак спуштати, сину светлост са свију прозора и околних брежуљака, па изгледаше, да свану пријед вакта. — Дан је и свануо, ведар, красан, весео и све је оживело неком радошћу и милином, свак је упро очи Петровој Главици и журио се, да види, чему се за сад у Никшићу није могао надати.

Тачно у 8 сати почело је освећење храма и трајало је до 11 сати Чинодјествовали су оба митрополита са 10 свештеника; а присуствовао је господар, књагиње Милена и Милица принчеви и страни изасланици сви у гала паради. Света је било у цркви око 1500 душа, а око цркве до три хиљаде.

Кад се из цркве изашло, затутњеше топови, да на далеко кажу, што се збило.

се већ досадио досадашњи начин живота, а нисам ни спао на њега. Богу нек је хвала, ја сам већ изнурен, и већ стар за просијака, нека сад проба који јачи, који млађи, ја захваљујем.

Већници се руковаше са баћа Стеваном, а кнез ће тек отворити прозор на већници и повикати искупљеном свету:

— Ко жели од вас да буде просијак? Нека се пријави и дође овамо.

После овог прогласа запали лушу и чекао је неко време, да се ко пријави, али богме нико не дође.

— Е, па сад шта да радимо? — запита забринуто.

На то се већници латише баћа Стевана, па овамо па онамо, да се ради општег добра, прими бар још ове године.

Али се баћа Стева не да, велећи, има још сиромашнијих за то место, Бог и душа, он неће да се обогати.

— Што се могло, ми смо урадили — рече сад кнез строго — ал кад није друкчије, мораш и даље остати просијак, свршена ствар! Нема другог човека, дакле остајеш ти и надаље. Но допустићемо ти, ако баш хоћеш, да за новце нађеш себи помоћника или заменика.

Е, кад је изречена сентенција против које нема апелате, мора пристати и баћа Стеван.

И пристао је, те праћен радосним поздравом искупљеног народа, пође својој новосазиданој кући.

Ово ме је уверило, да је ово село заиста у божјем крилу.

Превео —в.—

Сутра ће бити у истој цркви парастос погинулим јунацима, па ће мо се молити Богу, да им ова српска земља буде лака!

К.

Политички преглед.

Положај у Аустрији. Наговештени преговори међу председником министарства др ом Кербером и вођама појединих странака у погледу сазива државног сабора, воде се већ од неколико дана. Код председника су били већ и чески и немачки посланици. Председник се труди да стече јасна појма о мишљењу странака, како би владар још пре поласка свог на маневре у Галицију, који ће бити 10. септембра, могао одлучити или да се сазове сабор, или да се распусти, и да се распишу нови избори.

Рат између Кине и удружених сила.

Из Вашингтона стиже ненадна вест, да су све државе признале Ли-Хунг-Чанга за посредника. Државама, вели се, није ништа друго било преостало, јер су удружене државе почеле енергично радити на томе, а потпомогла их је и подстрекла на то Русија. За посредника признале су до сад Ли-Хунг-Чанга ове државе: Русија, сев. америчке државе, Јапан и Енглеска. Надају се од њега, да ће он без сумње умети пронаћи царски двор и кинеску владу, и довести је у додир са удруженим силама. Немачкој неће преостати ништа друго, већ да се и она придружи томе, а како јављају из Вашингтона тамошњи немачки је посланик већ саопштио влади удружених држава, да и његова влада пристаје да са осталим државама заједно поради на томе, да се у Кини мирним путем поврати ред и мир, само наравно тражи потпуну и достојну задовољштину за оне велике повреде, које је Немачка претрпела у Кини.

Енглеска штампа врло је огорчена на Русију, што је баш ова прва подстрекла америчке државе, да се Ли-Хунг Чанг прими за посредника. Енглеска штампа пребацује Русији, да у Манцурији отворено води крваву борбу на свој рачун и заузима стопу по стопу земље, а овамо у Пекингу према удруженој војсци тражи мира. Наравно, да ту нема никаква интереса и за то хоће да савезнике што пре испрати из Кине. И Јапан не ради искрено и отворено, јер је посео Амоја и хтео би тиме да се дочепа оног лепог и плодног земљишта, које је хтео да заузме још у првој својој победоносној војни против Кине, но у чему га онда спречише Русија, Француска и Немачка. По себи се разуме, да енглеска штампа види у свакога неке скривене намере, јер њој се осујети онај лепо срочени план, да она сама поседне са својом војском Шангхај.

Најновије су вести ово:

Лондон. Као гром из ведра неба деловала је на овдашњу берзу вест, да је између Русије и Америке дошло до споразума. Како из Вашингтона јављају Мак Кинли је само за то одбио предлог Русије на заједничку активну кооперацију, што американска традиција забрањује савезе. Из Вашингтона јављају још, да су све силе повољно одговориле на руско-амерички предлог и примиле Ли-Хунг-Чанга за посредника. Русија то чини за то што јој трансибирска жељезница још није готова, те не сме да пусти да се кинеско питање сасвим заоштри. Америка пак чини за то, што јој је на прагу избор председника.

Петроград. Генерал Лењевић јавља, да по међусобном споразуму ни једна сила није ушла још у царску палату. На капијама царске палате стоје страже кинеске војске. Не зна се, куда је побегла царска влада. Многи кинески министри поубијани су, пре него што је двор оставио Пекинг. У јужном парку царске палате налазе се још боксери. Руски војници заузели су једно стовариште пиринца са милијон пуди пиринца. У Чунг-Ли-Јамену нађена је велика количина сребра. Руске топчије запленили су 30 топова и велику количину оружја.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Крвава борба води се још увек између Махадодорпа, Лиденбурга и Белфаста. И како најновије вести јављају, надмоћној сили Енглеза пошло је за руком, да сузбију Буре и заузму Махадодорп. По свему изгледа, да су се Бури сами повукли после крваве борбе и да их Енглези у пркос својој надмоћности, нису смели да гоне Већи, управо главни део бурске војске, повукао се према Барбертону. У овом брдовитом и мочарном крају, обновиће Бури крваву борбу, но изгледа, да енглеска војска не сме овамо за њима.

Најновије вести гласе:

Лондон. „Рајтеров биро“ јавља из Хелвецијафарма, да су се Булер и Френш сјединили тамо са Поликаревим. Њихова уједињена војска потисла је непријатеља са висова. Оружана коњица гони га. Канадска коњица стигла је у Ватервалондер. Мањи део Бура отишао је према северу а главна сила бурска са топови према Барбертону.

Писма из Пијемонта.

V.

Београд, 18. августа.

Хитам да вам јавим једну врло радосну вест, која мора са задовољством и с поносом испунити груди сваког ваљаног Србина. Кроз кратко време (дан још није тачно одређен) састаје се у Београду светски, међународан конгрес за стишавање политичких страсти. Као што вам је познато парламентарни живот се у свима модерним државама јако извитоперио и небројене партије са својим распламтелим страстима задају велике бриге свима озбиљним патриотима, који хоће том злу пошто по то лека да нађу. Више њих сазнавши од странствујућих српских државника, да је Србија и уставна и парламентарна држава, а да у њој ипак и при свем том нема ни политичких партија нити партијских страсти договорише се и решише, да у престоници те идеалне државе одрже први светски међународни конгрес за стишавање страсти. Обратише се на српску владу за дозволу и председник садашње владе, г. Аца, дао им је врло радо свој пристанак, у толико пре, што је сазнао, да се г. Калај упео из петних жила да тај тако важан конгрес одвуче у Сарајево. Пре два дана стигли су овамо изасланици из Немачке, Аустрије и Италије, да учине све предходне спреме за конгрес и посетили су све одличније представнике правца стишавања страсти, распитујући са највећим интересовањем, како је и на који начин Србија тако огромне успехе за саразмерно кратко време постићи могла. Веле ми, да су сви ови српски државници у познатој својој скромности један на другога бацали заслуге за те успехе. Г. Светомир рече, да је он само почео радити у том правцу без тачно одређеног програма. Дошавши на власт, затекао је вели устав, врло алватан за српски народ и за то га је обесио на грану, а обукао је Србију у један мало постарији, истина извештали и окрећан устав, но који је ипак још могао да послужи за незрео народ.

После њега је вели, узео чича-Никола ствар у своје руке, трудећи се да доведе ствар у состојаније. Кад су Европејци посетили чича-Николу и упитали га, како је и шта је радио, он им је кратко одговорио, да је он само оно извршавао, што му се заповедало. „Ни јоте више, ни јоте мање“. Изасланици западњачки посетише за тим неку господу из покојног Владановог кабинета, јер на његову велику жалост господин доктор још једнако странствује по Европи, а кући је послао само своју пуковничку униформу. Намерише се на г. Генчића, који се баш ово дана вратио са госпођом из иностранства. Он им је све потанко растумачио. Видите господо — рекао им је — та ствар није баш тако лако ишла ни код нас. Ми смо истина добили програм, а наш премијер, др. Владан и известан рок за ту процедуру, али смо имали муке доста. Да није доктор мене позвао у помоћ, он би морао духом клонути. Много нам је вредило, што смо имали за леђи и једног старог господара, кога вам не могу именовати. Тај нам је управо у свему и давао правац. Ми смо завели уставност и парламентарност у најсавршенијој форми. У парламенат смо именовали људе за послани-

ке, који су поред законом предвиђене награде имали да изгласају све што се од њих тражило.

— А политичке странке како су се оне према томе држале? упиташе зачуђено странци.

— Њих смо једноставно укинули одговори Генчић.

— Како је то штампа прихватила? — упиташе ови даље.

— Њу смо угушили.

— А народ? А патриоте?

— То је ишло лако. Патриоте смо једне ставили пред суд и осудили на робију, друге смо протерали из земље...

— Протерали? Зар ваше сопствен граћане?!.. Чудише се изасланици. Па зар то иде по вашем уставу и вашим законима?

— По уставу и законима не, али нам је тако саветовао онај стари господар, кога вам не могу именовати, а и наша савест нам је то допуштала. Но слушајте, молим вас даље. По земљи смо разаслали дугоухе жбире, од којих је сваки стрепио. На врат на нос подизали смо апсане и пунили их ревносно И на тај начин смо ми већ потпуно стишали страсти. Из тамница се клетве и уздаси нису могли чути, а шта се по народу шапутало то нас се није тицало. Уверавам вас, да смо постигли дивне успехе.

Па како не настависте у том правцу?

— Хе, дошло је једно междуметије, које нам је изненадно пореметило сав рад. Нас најурише и дозваше друге људе, људе без икаквих начела, — уздахну меланхолично г. Генчић.

— Па зар ви имате некаквих начела? — упита зачуђено један странац.

— Разуме се, ја сам бивши либерал. Члан једне велике бивше странке.

— Па како мислите ви, могу ли се те страсти, које сте ви тако дивно угушили, опет разбудити?

— Разуме се. Ови што су сад на власти, мисле да остварују наш програм хуманим путем, али то не иде, уверавам вас, а тако мисли и онај стари господар, кога мало час поменух.

Изасланици конгреса за стишавање страсти су после овога дуго нешто конферисали и већ су мислили да сазову конгрес у Сарајево, но решише се ипак за Београд.

Пијемонтез.

Вести из места и са стране.

„Врачу Погађачу“ дозвољен улаз у Србију. Најновији број званичних „Српских Новина“ доноси указ у ком се вели, да је „Врачу Погађачу“, 30. септембра 1898. год. забрањен био улаз у Србију, што је онда писао „у непријатељском духу против српског краљевског дома и Србије“. (?! Пр. ур. „Заставе“). Но како тај лист сад више то не чини, одобрен му је поново улаз у Србију. Ово разуме се, још не значи, да ће сви бројеви „Врача Погађача“ бити пуштени у Србију. То значи само толико, да може „пробати“ а после ће се већ видети, којима ће се бројевима допустити улаз. Од кад је „Застави“ н. пр. дозвољен улаз у Србију, било је заиста случајева, да од београдске цензуре неки бројеви нису били конфисковани.

Распоред путовања краља Александра и краљице Драге у округу рудничком. Српски краљ и краљица приспеће у манастир Враћевшницу 7. септембра на конак. 8-ог септембра, пре подне, извршиће се откриће споменика Вишњи, матери Милоша Великог, који је подигнут на њеном гробу. до манастира Враћевшнице. — Одатле ће ићи у Горњу Црнућу на ручак код куће Милоша Великог, а вратиће се на конак у Враћевшницу. 9-ог кренуће се преко Гор. Милановца за Таково. У Г. Милановцу биће мали одмор. Овога дана предаће народ округа рудничког краљу дворац у Такову Њихова Величанства остаће у Такову 9., 10., 11., 12. и 13. септембра. — За време Њиховог бављења у Такову биће ове свечаности: 11-ог септембра, као на дан рођења Њеног Величанства краљице Драгиње, биће у таковској цркви служба са благодарењем а истог дана у подне биће Њихова Величанства у селу Луњевици, у кући поч. Николе Луњевице, деде Њ. В. краљице, на ручку и присуствовати народном весељу. — Из Луњевице вратиће се у Таково. 12-ог биће на ручку у манастиру Вујну, где су сахрањени претци Њ. В. краљице, и вратиће се на конак у Таково. 14-ог на Крстов-дан, биће Њихова Величанства у г. милановачкој цркви на служби и парасто су Милошу Великом, а за тим ће Њ. В. краљ ударити камен темељац споменику Милоша Великог, који народ подиже своме ослободиоцу. У Г. Милановцу биће тога дана на ручку, а у 4 часа по подне отпутовати у Чачак на конак. 15-ог биће на ручку у Чачку, а за тим отпутовати у Краљево на конак. 16-ог ићи ће у манастир Жичу на ручак и вратиће се на конак у Краљево. 17-ог ићи ће за манастир Студеницу. Ручак ће бити на Ушћу, а конак у Студеници. 18-ог биће на ручку у Студеници, па ће се вратити на конак у Краљево. 19-ог отпутоваће из Краљева у манастир Љубостињу, окр. крушевачки. У пратњи Њ. Величанстава биће, од стране владе: председник министарства, министри унутр. дела и војени. Пратиће их и митрополит Инокентије и епископ жички г. Сава.

Потукли се Румуни и Бугари. На станицу Верциров стигло је било пре два дана до 20 бугарских баштована. Хтели су преко Румуније својим домовима. Како је било још доста времена док воз не пође, то су отишли у оближњу крчму да се заложе јелом и отворе. У крчми је седело и неколико румунских сељака, те набрзо отпоче свађа. Румуни су викали: удримо их, јер они убијају нашу браћу. И кад су се Бугари видели притешњени, они повадише ножеве и тада је настала права сеча. Бог зна, како би се ова борба свршила, да се не појавише румунски војници. Бугари одмах пребегоше на угарску страну. Двоје је од њих подлегло ранама и умрло, а деветоро их је, које лакше које теже рањено. И међу Румунима многи су рањени. Румунска влада води строгу истрагу.

Несрећа на жељезници. Како из Франкфурта јављају, искочио је код Констанце брзи воз из шина, који је ишао према Базелу. Воз је искочио што шине беху сломијене. Троје је погинуло, а петнаест их је тешко рањено. Стање рањених је опасно. Води се строга истрага. Погинуо је неки Келер из Најштата, неки Вал и девојка Лукали, обоје из Констанце.

† Фридрих Ницше. У суботу је умро у Вајмару од капи Фридрих Ницше, један од највећих суврмених филозофа Ницше се родио год. 1844. у Рекену код Лицена од оца протестантског свештеника. У Бону је изучио класичну филологију, те 1869. именован професором класичне филологије на баселском свеучилишту. На том месту је остао до год. 1879., кад је ради очне болести морао затражити умировљене. Од тада је живео у Млецима, горњој Италији и Швајцарској, а кад и кад се враћао у Липско и у Наумбург к мајци. За то доба је написао више филозофских дела, док му се није од превеликог умног напора у Турину год. 1889. помутила памет. Сва настојања лечника и брижна нега мајке и сестре, да му поврате здравље, остала су узалудна. Својим првим повећим делом: „Постанак трагедије из гласбе“ свратио је на се пажњу целог просвећеног света. Тај спис и његова „Несувремена проматрања“ стоје још под непосредним утецајем Вагнера и Шопенхауера, који су у опће оставили највише трагова у његовом душевном животу. У својим каснијим делима пошао је самосталнијим путем, те је у делу „Тада рече Заратустра“ изложио на неки начин програм своје филозофије. Каснији његови списи само су израда тога програма и епохална слика радикалне критике свих друштвених одношаја и моралних појмова. С њиме је нестало човека, који се осећао позваним, да преокрене све етичке појмове. У том горостасном умном раду постало је име Ницшеово врло популарно. Никад се ни један филозоф није служио са мање разлога, а опет ни један никада није изнео толико револуционарних мисли. Та су својства мамила у његов табор особито млађи нараштај. Његове идеје нашле су јаког одзива у модерном мишљењу и књижевности. Ницше је велика пикантерија наших дана: одлична и јака индивидуалност, која је узнемиривала свет. Зао удес је хтео, да је он, душевни вођа данашњих т. з. модерниста, свршио свој живот помрачена ума.

Лучинци у срезу таковскоме. Читамо у београдским листовима: Једна велика српска породица дошла је у прошлом веку од Нове Вароши ка Руднику. Бројала је више братучеда а свега 111 душа, међу којим 27 женских. Она се раселила и настанила по селима Срезевцима, Бершићима, Волеречи, Врчанима, Љутовници и Луњевици. Сва су та села у срезу таковском, округа рудничког. Сви чланови те огромне породице презиваху се тада Милосављевићи а славише светога евангелиста Луку. Доцније су презимена измењали, а ти су сви и даље чинили прекаду и молили се истом свецу. Пре њихова доласка, није било Лучинаца у реченим селима. Они што се настанише у Врнчанима прозваше се Сретеновићи, али кнез Милош знађаше за крвно сродство свих Лучинаца у поменутим селима па је, и ако су имали разна презимена, наредио био, да се међу се не могу женити ни удавати. Грана Милосављевића породице која се настанила у Луњевици, имала је у оно доба за старешину Милића, оца потоњег војводе и побратима кнеза Милоша — Николе Луњевице. Она грана Милосављевића породице која се настанила у Срезевцима, прозвала се Вукомановићи. Лучинци среза таковског и то породица Милосављевића, дали су Српству две владарке: Љубицу Вукомановићеву кнезу Милошу, а Драгу Луњевицу — српском краљу Александру првом.

Најбржи говорник. Др. Едвард Енгел, старешина стенографског бироа у немачком државном сабору, који често стенографише за немачког цара, вели, да је цар Вилјем један од најбржих говорника. Цар изговори у својим говорима просечно 275 слогова у минуту. А није реткост, да овај број скочи на 300, кад цар говори с полетом и у већем одушевљењу.

Сат у крави. Један амерички сељак обесио беше пре неколико година свој прслук о јасле, сат испадне из шлага и падне у сено. Теле које је ту, привезано уз јасле, јело сено — прогута са сеном и сат. Сељак је дуго тражио свој сат, али га наравно није нашао. Сад ту скоро закољу то „теле“, које је у низу година постало већ матора крава, и при разуђавању нађе у крављим плућима — свој изгубљени сат, који је лепо куцао и радио као и пре петнаест година. Сат је од оних сатова, који се сами собом навијају, а правилно дисање кравље омогућавало је то редовно навијање и правилан рад. Међутим, сат није био на сметњи плућима јер је у њима запремао само један малени закутак. — Ви не верујете у ово? Неверујемо ни ми. Али тако прича један американски лист, који се преко свог сарадника баш сам собом уверио о истинитости испричанога.

У корист женскиња. Бечки листови јављају, да је надлежна власт допустила, да од сад и женскиње могу бити редовне ученице у уметничко-индустријској школи царско-краљевског аустријског музеума за уметност и индустрију. Ово је знатан корак унапред а у корист женскиња, које ће тиме добити прилику, да се изображава у овој струци и после створи себи извор за живот.

Кратке вести. У општини Паку близу Сегедина маскирани лопови напали су закупника Адолфа Гринбаума, жену му и 10 годишњег синчића. Разбојници су и оца, и жену, и сина убили, а за тим их поробили. У целој околини изазвао је овај злочин велико огорчење, тим више, што је ово за неколико дана већ трећи случај такав. — У Лацкову изгорело је 26 кућа, а у пламену нађаше смрт 7 душа. Узрок да је пожар букнуо не зна се. — У Папају живи Јосиф Падоши, који се родио 1795. године, те је сада управо 105 година стар. Унуци и праунуци сви су здрави и отимају се ко ће боље деду и прадеду да двори. Старац је још доста срчан и не сећа се кад је био болестан.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 19. августа.

Берлин. Посвећени кругови тврде, да су Русија и Америка предложиле, да се савезничка војска повуче из Пекинга, како би се царска кинеска династија могла повратити у Пекинг. — Русија мобилише нових 7000 војника за Манџурију. Јапан је изјавио да ће онога часа посести Кореу, кога часа Руси буду посели Манџурију.

Ишл. Румунски је краљ после срдачног опроштаја отпутовао у Минхен. Краљ Фрања Јосиф враћа се у вече Шенбрун.

Трговина.

НОВИ САД, 19. авг. 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·——— н. Пшеница средња фор. 6·70—80 н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—60 н. Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·10—20 н. Зоб фор. 4·60—70 новч. Кукуруз у зрну фор. —·— стари фор. 5·80—6· —— нови у клипови фор. ———

Маст 52 фор. Сланина сува 52 фор. дебела паљена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе мере
„ средњи . .	30—31 нов.	
„ лаки . . .	28—29 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—30 нов.	по клгр.
Јагњци	——— фор	по пару.
Овци .	——— фор.	по пару.

Стање воде под Новим Садом.

18. августа било је	2·15 мет.
19. августа било је	2·08 мет.

Књижевна вест.

Изашла је из штампе
III. свеска
ЗМАЈОВИНИХ СНОХВАТИЦА
Цена 1 кр. 25 потура.

Може се добити у „администрацији „Бранкова Кола“ у Срем. Карловцима“.

ОГЛАСИ.

2—2 428

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско меето у Бач-Фелдварцу са следећом платом:

1· у име редовне плате 720 круна, за пофторну школу 80 круна, што ће се у месечним ратама из благајне политичне општине примати;

2. у име станарине 200 круна;

3. За огрев свој и школски 100 круна;

4. За чишћење школе 60 круна;

5. За писаћи прибор 21 круна;

У изгледу је, да ће новоизабрани учитељ – приликом поделе општинског пашњака — добити 3—4 јутра земље.

Дужности су законом прописане, осим тога недељом и празником у цркви појати.

Првенство имају који се лично пријаве.

Рок стечају је 10. (23.) Септембра о. г.

Из седнице школског одбора, одржане у Фелдварцу 13. (26.) августа 1900.

Душан Гуцуња. перовођа. **Стеван Кирић,** председник.

Цел. мед.

Др. Славко Милетић

вратио се с пута у Вршац.

Прима од 8—9 сах. пре и од 2 до 3 сах. по подне у дворској улици, Лазаревићевој кући.

421 3—3

---

435 2—2

СЛАТКА НОВА ВИНА

ИМА СВАКИ ДАН У ВИНОГРАДУ

ПЕТРОВАРАДИНСКЕ ПИВАРЕ.

ЗА МОЈУ ЕКОНОМИЈУ

требам

ГАЗДУ

који ће по моме налогу све земљоделске послове обављати, — остале млађе надзирати. — Понуде са условима ваља упутити на земљепоседника

КОСТУ ГЕОРГИЈЕВИЋА,
у Сомбору.

441 1—2

Ради оснивања веће винарске трговине продајем моју

КЊИЖАРУ И ШТАМПАРИЈУ,

која на овдашњој главној пијаци већ 18 год. постоји и лепо напредује.

За доказ томе навађам, да су обе ове радње без 1 потуре дуга и да сваком купцу гарантујем 15.000 круна годишњег прихода.

Евентуално продајем наобашка књижару а наобашка штампарију.

Озбиљни рефлектанти, који располажу са 12 до 15.000 круна готовине, могу се непосредно ради даљег уговарања на мене обратити.

Посредници и агенти су искључени.

Књижара и штампарија
Ј. ГРЧИЋА,
Вел. Бечкерек.

3 3 399

Хемијски завод краљ. угар. универзитета:

KRISTÁLY.

Планински извор

СВ ЛУКИНОГ КУПАТИЛА У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и рестарацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:

16—25 324 код г. г.

Стојановића и Радовановића,
шпецерајској и деликатесној трговини

Кућевно средство, без којег не треба бити.
Законом рег. заштитна марка.

Свака породица треба да има

Брзо и сигурно дејствује

Један веран опис. **Тајна једног старог човека,** разашиље се бадава, кад се у напред пошље 10 потура за поштарину.

ненадмашимо чудновато дејствујући, хиљаду пута опробани Фелеров

ELSA-FLUID

(од санитетске власти **испитано и одобрено**), који код свију унутарњих и спољних болести помаже. — Тако код: **грознице, пробадања, севотина, рематизма, кашља, кијавице, болести стомака, пролива, грудо- главо- и зубобоље, муке, слабости, окоболе** итд. итд. брзо и сигурно лечи. ЦЕНА је: за 12 флашица са упутством 5 круна, 24 флашице 8·60 круна, 48 флашица 16 круна. Без трошка поштанским поувећем или по претходној пошиљци новаца разашиље једини произвађач:

Одавна би већ био умро, да нисам употребљавао славни Фелеров „Elsa-Fluid“ овоме леку имам благодарити за свој живот“, тако пише Rácz Zsigmond, Földes.

EUGEN V. FELLER
APOTHEKER ZUR „HEILIGEN DREIFALTIGKEIT“ IN STUBICA № 135.
(загребачка жупанија).

„Сваком ћу рећи и писати, да ми је само „Elsa-Fluid“ живот мој спасао“, пише ifj. H. Szabó István, Pakozd.

Најтоплије се сваком препоручује
ФЕЛЕРОВЕ
РАБАРБЕР-ПИЛУЛЕ
са заштитном марком „ЕЛЗА“. Дејствују сигурно и без бола, код хрђавог желудца, болести стомака, затвора, гљиста, код слабокрвности, жутице итд. и других болести.

Једна врло занимљива прича из живота. **Тајна једног старог човека,** разашиље се бадава, кад се напред пошље 0 пот. за поштарину.

Један савијутак (6 кутија) са упутством са плаћеном поштарином 4 круне.

лавна стоваришта у Будимпешти у апотекама: Török József, Kiraly-u. 12. — **Zoltán Béla,** N. Korona-u. 23

Чудновати дејствујући лек.

176 8—20

Нема више
ГЛАВНИЦЕ У ХРАНИ
при употреби

НУМА ДУПИЈЕВОГ ПРАШКА.

Од 18 година са најбољим успехом употребљава се овај прашак против главнице (сњета) код пшенице, кукуруза, јечма зоби, кромпира итд.

Један пакет довољан за две метерскеценте семена кошта 25 нов., а на једну метерценту семена пакет за 13 нов.

Треба се чувати од подражавања, која не вреде ништа.

СТОВАРИШТА:

У Новом Саду код: Ем. Дицгена и сина, Д. Коде, Љубе Стефановића сина; **у Сомбору** код: А. и С. Вајдингера и Жигмунда Стелиха.

NUMA DUPNY & Comp.
Wien, VI/1., Windmühlgasse No 33.

440 1—3

За женске неопходно потребно

Чудновато брзо дејство

Женска лепота

може се постићи, усавршити и одржати најбољим и најсигурнијим средством

МАРГИТИН-КРÊМ,

који је хемијски чист, а не садржи у себи живе ни олова, **са свим нешкодљив** и без масти.

Законом заштићен

Ова светско призната помада за лице за неколико дана употребе уклања пеге, **флеке, бубуљице, митесере** и друге **болести на кожи.** Глача боре и уклања богиње, даје лицу белу, глатку и нежну боју.

Најбоље средство за чување лица од сунца и ветра.

ЦЕНЕ: Мала тегла 50 н., велика тегла 1 ф **Маргитин прашак** (пудер) 60 новч. **Маргитин сапун** 35 новч. **Маргитина паста за зубе** 50 нов. **Маргитина вода за лице** 50 новчића.

Врло многа признања и захвалнице.

Поштом уз поувеће или уз претходну пошиљку новаца разашиље произвођач

K. von FÖLDES, Apotheker, ARAD

Добити се може у свакој апотеци, дроГерији и парфимерији.

139 20 20

Добија се у свима апотекама.

Од подражавања се треба чувати.

Потварачи се судски казне

Најбоље средство за лепоту.

КРАЉЕВСКО СРПСКИ ДВОРСКИ ЛИФЕРАНТ

МЛАДЕН ПЕТРОВИЋ

ДИПЛОМИРАТИ КРОЈАЧ ВОЈНОГ И ГРАЂАНСКОГ ОДЕЛА

Будимпешта, IV. Koronaherczeg u. 5.

Препоручујем поред свог богатог стоваришта правих

енглеских и француских штофова

још свој најновији и најмодернији крој и израду, како за г. г. грађане, тако исто и за г г. официре, а нарочиту пажњу обраћам г. г. наступајућим

ЈЕДНОГОДИШЊИМ ДОБРОВОЉЦИМА
(Einjährig Freiwillige)

да се у радњи мојој могу снабдети оделом прве врсте штофова и особито лепим кројем и израдом као и целокупном спремом, све по врло умереној цени.

С одличним поштовањем
МЛАДЕН ПЕТРОВИЋ.

4— 402

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду